

Tomáš Lemešani

Z Bureše Babišem

Tomáš Lemešani

Z Bureše Babišem

Předslov

Pravda je jen jedna, ale jejích interpretací nejméně tisíc. Rozhodnutí napsat tuto publikaci se nerodilo lehce. Bez nutnosti zatěžovat čtenáře roli investigativního novináře, který léta hledá cestu, jak široké veřejnosti srozumitelně vysvětlit důležitost prokazování faktů, bych vám rád jako lidem, kteří mají zájem o dění kolem sebe, představil publikaci Z Bureše Babišem.

Kniha, či publikace pojednává o všem podstatném, co se událo v životě socialistického manažera, šikovného podnikatele, agresivního oligarchy a nakonec i mocného politika Andreje Babiše.

Jako autor si jsem vědomý popularity, kterou v době přípravy publikace Babiš požívá. Jasně hmatatelná byla u agresivních reakcí lidí, kterých se oblíbenost umného politického marketéra nikterak nedotýká, ale byli ji v naší konfrontaci ochotni hájit na různých místech a v různém čase.

I když kritika mé práce a nespočetné slovní ataky nebyly ničím příjemným, už během přípravy Z Bureše Babišem mě přesvědčily o tom, že slovenský oligarcha ve službách české politiky (nebo je to naopak?) představuje nezvyklý fenomén, polarizující českou společnost. Buď jste s Babišem, anebo proti němu. Střed neexistuje a jakýkoliv náznak kritiky znamená, že jste zkorumpovaný sympatizant Babišových politických a byznysových soků.

Ještě předtím, než se do publikace začtete, vezměte na vědomí fakt, že jejím prostřednictvím nechci ovlivnit politické dění. Ačkoli se mi podařilo zhotovit první výtisky před sněmovními volbami 2017, nešlo o záměr. Důkazem může být fakt, že o podporu pro vznik knihy jsem se neúspěšně ucházel více než rok předtím.

Knihu nijak nepodpořil žádný politický, zájmový a bohužel ani neziskový subjekt. Náklady na výrobu včetně mojích nemalých absence v redakční práci, kterou se živím, se mi podařilo částečně pokrýt předobjednávkami skvělých soukromých podporovatelů v crowdfundingové kampani.

Projekt nemá shazovat Babiše ani jako politika ani jako podnikatele. Andrej Babiš je nesporně výjimečná a nadaná osobnost. Problémem je pouze to, že v některých bodech jeho kariéry záměrně mlží, nebo dokonce lže.

To si v roli podnikatele dovolují mnozí oligarchové. Ten, o kterém pojednává tato publikace, však ani po letitém působení v politice nepochopil, že když drží v rukou peníze veřejné, nesmí připustit žádné polemiky, natož přímé lži.

Začtete se do Z Bureše Babišem a poznejte příběh unikátního podnikatele, který od dob socialismu až po dnešek vystihuje vývoj osobnosti československého oligarchy a charakterů našich národů.

• • •

Kde to vše začalo a kde vznikl zárodek oligarchy

Politika, byznys a lobbistické propojení se strukturami státu. Čeští a slovenští oligarchové mají k sobě blízko. Struktury, ve kterých žijeme, společně budovali už od pádu komunismu, či dokonce před ním.

Mnoho z nich pochází ze stejných společenských, kádrových a rodinných poměrů. Hodně z dnešních mocných mužů začínalo ještě před více než třemi dekádami – ve státních podnicích, které po revoluci zabraly trh, pohlídaly si know-how a získaly exkluzivní financování.

Hodně by o tom uměli mluvit bývalí manažeři podniku zahraničního obchodu Petrimex. Dnes to vypadá, jako kdyby podepsali jakýsi Abrahamův pakt ze seriálu Mamon Vladimíra Michálka. Každý z nich patří mezi nejvlivnější lidi ve střední Evropě, nebo je mrtvý.

Mezi ty mladší manažery socialistického obchodu s nezvyklými možnostmi, kteří je mohli plně využít a rozvinout ve vznikající středoevropské demokracii, patří taktéž Andrej Babiš.

Petrimex, který sídlil v Bratislavě, byl jediným podnikem zahraničního obchodu s možností obchodovat s průmyslovou a zemědělskou chemií mezi Československem a zahraničními trhy.

Andrej Babiš se v rámci struktur státní firmy propracoval k zastupování 15 československých firem v Africe. Od roku 1985 až do pádu komunismu byl Babiš vyslán do Maroka.

Socialistický kariérismus mu byl přirozený. Cestu v obchodní firmě, která byla jakousi školou kapitalismu v laboratorních podmínkách komunistické země, mu dláždil jeho otec. Štefan Babiš pracoval pro firmu Československá keramika a stal se jedním ze zakladatelů zahraničního obchodu na Slovensku.

V rámci podniku zahraničního obchodu Strojexport byl Štefan Babiš vyslán do Etiopie, kde prodával mimo jiné československé zemědělské stroje. Během další kariéry byl přeložen do Paříže, kde Babišova rodina žila do roku 1961. Babiš starší byl i jedním z vyjednavců dohod mezinárodních celních poplatků.

Významnou roli pro Andrejův vývoj sehrálo rodinné neštěstí, když v roce 1965 otce vyloučili z Komunistické strany Slovenska a propustili z práce. Podle životopisu Andreje Babiše mu některý z kolegů záměrně ukradl stranickou legitimaci. Roli však zřejmě sehrála i emigrace bratra Štefana Babiše s rodinou.

Asi tři roky pak Babišova matka Adriana musela rodinu živit. Ta pracovala ve Výzkumném ústavu drůbežářského průmyslu. Právě tam se dnešní hegemón drůbežího byznysu přiučil důležitým detailům chovu kuřat, či základům hospodářského plánování chovů.

Otec Štefan Babiš se po rehabilitaci vztahů s komunisty v roce 1969 stal zástupcem tehdejšího Československa při obchodní organizaci GATT při stálé misi v Ženevě. Tam Andrej Babiš absolvoval gymnázium College Rousseau. Po návratu vystudoval Vysokou školu ekonomickou v Bratislavě.

Dobrý posudek, prokázaná věrnost režimu, když rodina neemigrovala ani během pobytů ve Francii a Švýcarsku, společně s vlivem rodičů Andreje Babiše ho počátkem osmdesátých let dostaly do podniku zahraničního obchodu Petrimex. Andrej tam kopíroval podobnou pracovní linii jako jeho otec.

Z referentské pozice postoupil v roce 1985 až na funkci zástupce agrochemické divize podniku v Maroku. Andrej Babiš tam zastřešoval prodej československého sortimentu do Maroka a opačně.

Po návratu z Maroka, když se komunistický režim hroutil, se Andrej Babiš stal ředitelem obchodní skupiny s monopolem na dovoz surovin pro výrobu hnojiv v Československu.

• • •

Nelze opomenout: Babiš a Bureš

Tahle publikace si neklade za cíl vrtat se v části minulosti Andreje Babiše, která ho spojuje se Státní bezpečností. Veřejnost již má k dispozici fakta ze slovenského archivu, které mluví jednoznačnou řečí, na druhé straně mají právníci politika a podnikatele v rukou pořád platný rozsudek soudu, který spolupráci s komunistickou tajnou službou popírá.

Avšak chceme-li, aby si čtenář držící Z Bureše Babišem v rukou, mohl udělat o Andreji Babišovi a zrodu jeho dnešní pozice komplexní obraz, nelze tuhle kapitolu zcela opomenout. Vypovídá, nebo naznačuje, jak se rodily ambice oligarchy a jak se učil plavat s proudem, nevyčínvat, ale strategicky budovat jeho příští pozice. I když bereme v úvahu pořád platný bratislavský rozsudek, hodně napovídá i postup a plamenné reakce Babiše v reakci na tvrzení oficiálních dokumentů.

Pracovat v podniku, který mohl obchodovat se světem, znamenalo během komunismu nejen prestiž, zkušenosti a nadstandardní výhody, ale také kontakt s tajnými službami. Manažeři byli neustále monitorováni StB. Ví o tom i Andrej Babiš, který způsobuje trauma slovenským archivům.

Do kontaktu s StB musel přijít, což nepopřel. Popřel ovšem svazky, které ho usvědčují z čilé spolupráce a nedokumentují ani náznak odporu Babiše vůči komunistickým „fyzlům“ čmuchajícím kolem obchodních praktik tehdejší smetánky sedící na prestižních židlích v Petrimexu.

Archiv Ústavu paměti národa v Bratislavě eviduje Babišův svazek pod krycím jménem Bureš. Ministr financí České republiky

(během psaní této publikace s ambicí stát se premiérem) a nejbohatší Slovák Andrej Babiš je ve svazku veden jako „Důvěrník“.

V období, kdy byl Babiš podle svazku přijat do služby spolupracovníka, byla spolupráce definována ve znění Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky č. 3/1978, podepsané ministrem vnitra Obzinou.

Směrnice důvěrníka popisuje jako spolupracovníka, který pomáhá kontrarozvědce plnit především pomocné, orientační a prověřkové úkoly v souvislosti s vyhledáváním nebo objasňováním protistátní činnosti a organizováním příslušných agenturně operativních a technických opatření.

Důvěrníci byli vybíráni v souladu s potřebami a úkoly vyplývajícími z operativní situace v chráněném či rozpracovávaném objektu, problematice, z řad spolehlivých československých občanů, členů strany i bezpartijních občanů, kteří dobrovolně „na podkladě vztahu vzájemné důvěry“, jsou ochotní podle svých možností a schopností sdělovat kontrarozvědce dílčí poznatky informačního charakteru, nebo poskytovat jim nutnou pomoc a služby.

Pracovník podniku zahraničního obchodu tedy pomáhal tajným policistům zejména s potvrzováním informací, které si zjistili. Kromě informací z obchodních jednání šlo zejména o informace o povaze a soukromém životě obchodních partnerů, kolegů a těch, se kterými přišel pracovník během výkonu práce do styku.

V případě Petrimexu mohlo být zajímavým také upozorňování na podezřelý zájem cizinců o důležité objekty, ústavy a zařízení, o činnosti v nich a o osoby tam pracující. Podle této definice přímo z archivu StB se tak Andrej Babiš mohl už za socialismu ve státním zájmu informovat o kuloárních děních kolem majetků,

kteře měly potenciál a možnosti vytváření zisků také pro šikovně papaláše, či zahraniční spekulanty.

„Má-li předpoklady pro plnění takových úkolů a byly-li v předchozím styku operativního pracovníka s důvěrníkem dodržovány zásady konspirace, může být získán jako tajný spolupracovník,“ dodává směrnice StB.

Později navíc Babiš jako šéf celé divize podniku zahraničního obchodu vzbuzoval pozornost také kontrarozvědky. Ta chtěla hlídat i jeho samotného a jeho vztahy s cizinci. Zkoumat třeba to, zda v cizině nepřichází do kontaktu s tajnými službami. O tom, že si tajní opakovaně proklepli také Babiše samotného, existují zmínky v dalších spisech vedených na jeho kolegy a nadřízené.

Podstatná část materiálů svazku Bureš byla 4. prosince 1989, v době hromadných skartací, kterou procházely zejména citlivé svazky představitelů komunistické elity, zničena.

Podle existujícího zbytku svazku došlo jedenáctého listopadu 1982 v centru Bratislavy ve vinárně U obuvníka ke schůzce kapitána Rastislava Mátraya, poručíka Júlia Šumana a zástupce ředitele jednoho z odborů podniku zahraničního obchodu Petrimex Andreje Babiše. Z tajného dokumentu, pořízeného ze setkání, vyplývá, že se z důvěrníka StB údajně stal agent.

Tento statut je z hlediska aktuálně (v době přípravy publikace) nejpopulárnějšího politika v České republice pro jeho kariéru mnohem nebezpečnější. Zatímco roli důvěrníka by možná po dlouhém zvažování a přípravě stanoviska mohl přijmout, role agenta Babiše podle všeho donutila tuze zabojovat proti spojování jeho osoby s StB.

Podle Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky č. 3/1978 je agentem tajný spolupracovník, který plní úkoly při vyhledávání, rozpracování a dokumentování protistátní trestné činnosti a úkoly směřující k předcházení zabránění této trestné činnosti.

Pod vedením operativního pracovníka plní konkrétní úkony, které nejsou pouze o odevzdávání pasivně získaných informací. Agent například vyhledává, aktivně rozpracovává a odhaluje kádrové rozvědky, proniká do nepřátelských organizací a do organizací emigrace, zjišťuje a rozpracovává nepřátelské osoby, či plní konkrétní úkoly při provádění rozkladné práce v nepřátelském prostředí.

Babiš údajně v bratislavské vinárně podepsal takzvaný vázací akt, tedy závazek ke spolupráci. „Kandidát byl vytěžen (vyzpovídan) k ohlasům na úmrtí soudruha Brežněva, o čemž je zpracován samostatný záznam. Poté byl kandidát vyzván, aby se vyjádřil, zda chce nadále spolupracovat s orgány kontrarozvědky, s čímž jmenovaný souhlasil. Po vyjádření souhlasu bylo jmenovanému oznámeno, že splňuje předpoklady kladené na spolupracovníka československé kontrarozvědky a byl mu předložen k podpisu písemný závazek, který byl zakamuflovaný v propagační brožůře. Kandidát závazek po přečtení podepsal bez dalších otázek a souhlasil, aby bylo i nadále používáno krycí jméno Bureš,“ píše se ve zprávě o získání ke spolupráci, kterou podepsal i náčelník bratislavské správy tajné policie Jozef Vavro.

Další části bratislavského svazku obsahují vyhodnocení agenta či vlastnoruční zprávy nebo finanční výdaje, na kterých tajní policisté dokladovali náklady za pohoštění při schůzkách.

„Agent Bureš byl získán k tajné spolupráci s československou kontrarozvědkou v roce 1982 na základě dobrovolnosti v proble-

matice zahraničního obchodu ve vyčleněném objektu PZO Petrimex. Agent přistupoval k tajné spolupráci zodpovědně. V roce 1985 byl agent Bureš vyslán PZO Petrimex na dlouhodobý služební pobyt do Maroka. Na základě uvedené skutečnosti byla spolupráce přerušena do doby jeho návratu do ČSSR,“ cituje týdeník Euro zprávu z 9. prosince 1987 kapitána Andreje Kul’hu. Po návratu z Maroka se prý agenti StB se spolupracovníkem kontaktovali opět.

To Babiš odmítá. V životopisu i množství rozhovorů popírá, že by někdy agentem byl. V soudním procesu se slovenským Ústavem paměti národa argumentuje tím, že někdo tajné svazky vykonstroval záměrně, aby jeho osobu poškodil.

„Bývalá StB patřila v rámci zemí bývalého východního bloku po sovětské KGB a východoněmecké STASI mezi nejlepší. Měla špičkový personál, vybavení, organizační strukturu a důmyslný řídicí a kontrolní aparát. Je velmi těžko představitelné, že by tam byly fiktivně vytvořeny falešné dokumenty. Systém evidence svazků, spisů, nebo záznamů byl pravidelně kontrolován, podléhal přesným a přísným pravidlům zpracování. I informace, které spisy obsahovaly, byly vícenásobně ověřovány přes více spolupracovníků. Komplexní hodnocení a zkoumání spisů naopak svědčí o jejich autenticitě a oprávněné evidenci, přesto, že by mohly obsahovat i nepravdivou informaci. Podívejte se, pokud i vyšetřovací spis obsahuje nějakou výpověď, která je nepravdivá, neznamená to, že celý vyšetřovací spis, který je řádně veden a zaevidován, je falešný. Je to tedy velmi málo pravděpodobné i v případech, o nichž je řeč v souvislosti s evidencí bývalé StB,“ odmítá Babišova tvrzení předseda dozorní rady slovenského Ústavu paměti národa Ondrej Krajňák.

Ze svazku Andreje Babiše je také zřejmé, že se angažoval v různých hnutích a byl členem Komunistické strany Československa,

respektive Slovenska. „Je členem SSM od roku 1971, zastával různé svazácké funkce, byl také vedoucím odborového sdružení SSM/AIESEC, prostřednictvím kterého se zúčastnil zahraniční praxe ve Francii (1976 Machines Agricoles Lille, 1977 STEF Dijon a Kredietbank Brusel). Je členem společenských organizací. Podle dosavadních poznatků jmenovaný pracuje v těchto organizacích velmi aktivně. Od roku 1978 byl kandidátem na členství a od roku 1980 je členem Komunistické strany Československa,“ napsal v říjnu 1982 údajný Babišův řídicí důstojník Július Šuman.

Popis Babiše jako vzorného komunisty a tajného „práskáče“ podnikateli dlouho nevadil. Na obtíž začal být až v době, kdy se rozhodl vstoupit do politiky. Kromě nevůle veřejnosti, kterou podezření ze spolupráce s StB vyvolalo, hrozilo mocnému muži, že kvůli zákonné podmínce nebude moci usednout do jakékoliv vládní pozice. Zjednal si proto jakousi výjimku, když využil proces v Bratislavě k odkladu prověrky podmíněné tím, že pokud mu soud v Bratislavě spolupráci neprokáže, platí presumpce neviny, tudíž s StB nespolupracoval.

Spravedlnost byla poněkud překroucena, jelikož presumpce viny platí u politiků v kariérním řádu už při neprokázaných zločinech. Samotné svazky StB v archivech státu považuje Slovensko za relevantní a důvěryhodnou autoritu. Jakási presumpce jejich pravosti měla podle mnohých právních názorů platit až do doby případného opačného verdiktu soudu.

Žalobu vůči slovenskému Ústavu paměti národa (ÚPN) podal Andrej Babiš v roce 2012. U okresního soudu Bratislava I se žalobou na ochranu osobnosti uspěl v roce 2015, ústav se ovšem obratem odvolal ke krajskému soudu v Bratislavě. Prohrál však také tam.

„Soud prvního stupně provedl rozsáhlé dokazování a provedl ho správně. Z důkazů vyplynulo, že navrhovatel vědomě nebyl

agentem StB. Vyplynulo to mimo jiné z výpovědí svědků – bývalých příslušníků StB. Svazek navrhovatele byl veden chaoticky a bez jeho vědomí. Navrhovatel vědomě nespolupracoval s StB. Jeho spis byl veden jen formálně,“ uvedl předseda senátu krajského soudu v odůvodnění rozsudku.

Další opravní pokus archivu směřoval na Nejvyšší soud Slovenské republiky, tam ovšem v únoru 2017 padl stejný verdikt jako na kraji. Ústav paměti národa se však nehodlá vzdát a plánuje případ hnát k dalším soudům. Podle slov vedení archivů věří v prokázání pravosti spisu a plánuje jej získat přinejhorším u evropského soudu.

„V případech, kde jsme přesvědčeni o pravosti dokumentů zločnického režimu, nevidíme žádný důvod k tomu, abychom se stali součástí mechanismu změkčování a zjemňování podstaty tohoto režimu,“ zdůvodňuje právní bitvu s Babišem mluvčí slovenského Ústavu paměti národa Peter Juščák.

Ústavu vadí, že bratislavský verdikt stojí na výpovědích bývalých příslušníků StB, kteří Babiše podle spisů naverbovali. Kromě zainteresovanosti do případu a pochybné morální důvěryhodnosti svědků archiváři poukazují na fakt, že příslušníci StB vypovídali, i když nebyli zbaveni mlčenlivosti. Vzhledem k přísaze a hlubokému oddání jejich povolání tak mohl přinejmenším existovat vnitřní motiv svědků vypovídat lživě.

Verdikt očišťující Babišovo jméno je nicméně pravomocný. „Čekal jsem to, nic jsem nepodepsal, s StB jsem nespolupracoval. Byl to proces živěný mými odpůrci,“ reagoval v tiskovém prohlášení Babiš.

Archiv však poukazuje také na morální rovinu sporu. Babiš totiž vytváří nebezpečný precedent v otázkách komunistických zločinů.

„Pokud bychom připustili argumentaci, že příslušníci státní bezpečnosti lhali režimu a manipulovali jeho represivní složky, že si agenti a jejich činnost vymýšleli a podváděli své nadřízené, pak bychom se stali součástí lživé mašinérie, která chce z minulého režimu vytvořit neškodnou idylku,“ uvádí Juščák.

Podle kritiků mohl Babiš spolupráci přiznat a zdůvodnit jí vysokou pozici ve státním podniku. O tuto možnost smířlivého řešení však zřejmě přišel ve chvíli, kdy se začalo veřejně polemizovat o jeho bližší angažovanosti jakožto agenta. Vzhledem k ambicím musel začít mediálně i právně válčit. Právě medializace a skandalizování Babišova případu dává podle slovenského archivu návod komunistickým zločincům, jak bagatelizovat přečiny z minulosti. Andrej Babiš však pro současnost vyřešil jednu ze zásadních překážek jeho politického průniku.

• • •

Bez nich by to nešlo: Anton Rakický

Příběhy úspěšných byznysmenů, či politiků často dávají do popředí výjimečné vlastnosti jedince, či převratné myšlenky, se kterými přišli a zcela uchvátili oblast, ve které působí. Výjimkou není ani Andrej Babiš. Ve svém životopise vzpomíná leccos, ale úspěch a formování success story, kterou se chlubí také v rámci politické kampaně, připisuje jednoznačně na své triko.

V tom, že má výjimečný podnikatelský instinkt, tvrdost, vytrvalost, či patřičné umění dělat nutné kličky, jistě nemožno jeho tvrzení popírat. Kromě dobrého kádrového posudku, podpory rodiny na šefovských židlich klíčových institucí a podniků mu ovšem v rozletu pomohly další desítky lidí. Pomáhaly s kontakty, dávaly rady, návody, či potřebný kapitál a politický vliv. Jedním z těch nejdůležitějších souputníků Babiše je nejdřív jeho nadřízený, pak kolega a partner – Anton Rakický.

Pro slovenská média téměř neznámé jméno. Celá jeho éra zůstala nejen v tamních médiích jaksi nepovšimnuta. Byl to právě on, kdo udělal z Petrimexu zlatý důl režimu a dal manažerům této firmy zaručenou jízdenku do nejvyšších pater byznysu, vlivu a politiky. Bez Rakického by na koně cválajícího vstříc kapitalistickému ternu nevysedl ani samotný Andrej Babiš.

Bývalý generální ředitel a později předseda představenstva Petrimexu se před rokem 1989 zapletl s StB. Na vysoké pracovní pozici neměl na výběr. Podle zmínek v archivech musel pracovníkům tajné služby sdělovat řadu citlivých informací, nejen o partnerech podniku, ale hlavně podřízených. Podle záznamů z pracovní činnosti byl Rakický opakovaně dotazován také na Babiše, když měl

jeho hodnověrnost potvrzovat ještě před údajným lanařením dnešního nejbohatšího Slováka do spolupráce s StB.

Anton Rakický však zaujal také kariérou po pádu komunismu. Řada oligarchů zažila prudký vzestup kariéry díky dobrým vztahům s politiky. A to bylo pro Rakického a jeho partnery životně důležitou otázkou. Šéf státního podniku měl řadu důležitých kontaktů, avšak dobře věděl, že se po změně režimu změní také rozložení sil. Budoval proto přátelství s mnohými veřejnými postavami, pomáhalo mu k tomu také jeho hobby jazzového muzikanta. Znal se s hudebníky i herci, o kterých věděl, že jim demokracie nejen neublíží, ale udělá z nich kulturní ikony.

I proto byl začátek kapitalistické kariéry Antona Rakického spojen se slovenskou žijící legendou Milanem Kňažkem. Herec a politik přítel Rakického přivedl do nejvyšších sfér politiky ještě v roce 1990.

Během první vlády Vladimíra Mečiara, která ještě jako federativní působila na Slovensku od 27. června 1990 do 22. dubna 1991, dostal Kňažko, který ještě nevěděl, kdo jeho stranický předseda skutečně je, na starost vybudovat struktury budoucího Ministerstva zahraničních věcí. Veškerou hierarchii, kontakty a vztahy vytvářel s Antonem Rakickým, coby státním tajemníkem po boku.

Nutno dodat, že tajemníci měli v té době ještě vyšší pravomoci, než je tomu dnes. V řadě aktivit mohli jednat samostatně, často dokonce vedli jednání se špičkami cizích států na vlastní pěst. Podnikatele pomýšlejícího na možnosti zahraniční klientely to zajiště potěšilo.

Po prvních konfliktech Kňažka s Mečiarom se ovšem Rakický přiklonil na stranu Kňažka, který v březnu 1993 opustil Mečiarovo Hnutí za demokratické Slovensko. Zaplatil za to i státní tajemník.

Po následujících volbách, v nichž Mečiar potvrdil svou popularitu a ovládl politiku i celý státní systém, dostal Kňažko a lidé kolem něj co proto.

V době, kdy se spustil boj o privatizaci slovenské chemie, hrálo se na to, kdo je ochoten přispět mašinerii Vladimíra Mečiara a kdo ne. Na pozice, které se pokoušel uhájít Anton Rakický, zaútočili vrcholní privatizanti z okolí HZDS – Slavomír Hatina a Jozef Kollár, který měl pod palcem zlatý důl – Duslo Šaľa. Spleť diskreditačních kampaní a pomluv o tom, jak Rakický Petrimex poškozují, dosáhli, že zůstal mimo dosah na státní rozhodování.

Tlak privatizantů a Mečiarových politiků pak do Petrimexu přivedl lidi z Harvardských fondů. V roce 1995 musel Rakický z podniku odejít a s ním naoko vypadl ze hry, tehdy ještě pořád nenápadný manažer Andrej Babiš.

Rakický později odešel do Spojených států amerických. Bulvární média v zahraničí a také domácí média ve snaze očernit Antona Rakického, jako nemorálního manažera okrádajícího stát, informovaly o tom, že si na Floridě vystavěl rozsáhlou vilu ještě v čase, kdy řídil Petrimex.

Údajně za nelegální provize za obchodní manipulace. Takové podezření se ovšem nikdy nedostalo ani k soudu. Nejblíží k důkazu má Rakického spis StB v archivu. Od roku 1985 byl tehdejší šéf Petrimexu prověřován z toho, že si za tajné provize buduje zázemí ve Spojených státech. Agenti si povšimli také rozsáhlého majetku na Slovensku.

Anton Rakický založil na Floridě společnost 4720 Riverview Boulevard Corporation. Firma koupila dům za jeden milion dolarů. Tamní list Bradenton Herald poukázal na nezvyklý fakt, že kupující složil kupní cenu v hotovosti. Bradenton je známý teni-

sovou turistikou. Tamní akademii Nicka Bollettieriho pak podle médií navštěvovala také dcera Antona Rakického Zuzana.

Únik do Spojených států ovšem neznamenal úplný zánik jeho domácích ambicí. Po pádu třetí Mečiarovy vlády v roce 1998 se pokusil o návrat do výšin slovenského byznysu. Mluvílo se o něm jako o budoucím šéfovi plynárenského monopolu Slovenský plynárenský priemysel, z jeho jmenování ale sešlo. V obchodním rejstříku již zastupuje pouze jedinou firmu C-ON. Jeho rodina však řídí další, pořád aktivní společnosti.

I když může příběh Antona Rakického vyznívat jako od Babiše nezávislá kariéra, opak je pravdou. Rakický, jako bývalý Babišův šéf, sehrál úlohu beranidla a viditelné osoby, která na sebe vzala riziko. Andrej Babiš byl však po celou dobu minimálně vyrovnaným partnerem Rakického a neodstranila ho ani čistka na exšéfa Petrimexu.

Role Antona Rakického byla zcela zásadní i pro vznik budoucího Agrofertu. Podle knihy Dušana Válka „Počestný Andrej Babiš“, distribuci které zabránil soudní verdikt ve sporu s Babišem, měl Rakický opakovaně podepisovat záruky za bankovní úvěry Babiše, Agrofertu i firem kolem něj. Andrej Babiš to popírá.

Jisté ovšem je, že společně jednali opakovaně. V rozhodujících krocích, které Petrimex posouvaly do historie a Agrofert do budoucnosti, vystupovali léta unisono.

• • •

Bez nich by to nešlo: Ivan Propper

Přechodné období, kdy vedle organizačních složek Petrimexu vznikala řada nových souvisejících a přímo napojených firem, přitáhlo ke zdrojům financí mnoho šikovných manažerů. Podnikatelské projekty, které mohly být investičně podpořené silným zázemím, dávaly příležitosti i střednímu a nižšímu managementu bývalých státních podniků.

Typickým příkladem je Ivan Propper. Ačkoli nepatří mezi nejviditelnější podnikatele, dodnes je mezi partnery Andreje Babiše z devadesátých let jedním z nejaktivnějších.

Pro Babiše byl zcela klíčovou postavou. Pomáhal rozjíždět podniky, které přebíraly zákazníky Petrimexu, získávaly financování a kapitál směřovaly ke vzniku silného Agrofertu.

První viditelné a prokazatelné zmínky o spolupráci Ivana Proppea s dnešním oligarchou Babišem se vyskytly kolem roku 1993.

Zhruba v tom období Ivan Propper majetkově vstupuje do projektů, které připravují půdu pro zrod Agrofertu. Stal se třeba společníkem důležitého zárodku – firmy Sima.

Společně s dalšími Babišovými partnery zakládá společnost Conamis Trading, kterou dokonce podle obchodního rejstříku od roku 1996 majetkově zcela ovládl.

Několik jmen opakujících se v historii vzniku Babišova impéria lze vidět i ve strukturách Slovenské letecké společnosti. Propper seděl v dozorčí radě. Bez zajímavosti není, že předsedou představenstva byl známý odsouzený slovenský podvodník Jozef Majský.

Proppera s Babišem bylo možné propojit i přímo. V roce 1993 byli společníky u založení společnosti Agriplast.

Ivan Propper dodnes vlastní podíly ve zhruba 20 firmách. Doménou je developerská činnost, když se podílí na velkém bratislavském bytově-rezidenčním projektu Petržalka City a vlastní několik hotelů.

Nejziskovějším podnikem je podle účetních závěrek Lentimex, ve které drží 65 procent akcií. Firma, která vyrábí automatizované dopravníky pro průmysl, v roce 2015 utržila 46 milionů eur, tedy asi 1,2 miliardy korun.

Kontakty Ivana Proppera dostaly také do prestižních funkcí další známé giganty. Do roku 2015 byl členem dozorčí rady Stredoslovenské energetiky. Dodavatel energií na středním Slovensku je ovládán Energetickým a průmyslovým holdingem Daniela Křetínského.

Ještě v roce 2015 seděl Propper také v dozorčí radě v nechvalně proslulé stavební firmě Váhostav.

Firma je odpovědná za stavební krizi z roku 2015. Společnost přestala platit svým menším dodavatelům při výstavbě dálnice D1. Důvodem neplacení prý bylo, že výstavba dálnice byla vysoutěžená pod cenou. Později však vyšlo najevo, že firma má neudržitelné dluhy. Jen závazky, které se dostaly do médií, dosahovaly hodnoty 54 milionů eur, tedy asi 1,5 miliardy korun.

Váhostav proto vyhlásil restrukturalizaci, při níž měli malí věřitelé přijít o téměř všechny pohledávky. Podle původního plánu splacení pohledávek měli nezajištění věřitelé dostat 15 procent dlužných částek. Banky měly získat 100 procent. Později si dodavatelé Váhostavu vybojovali alespoň 18,75 procenta.